

**Η ΛΕΣΧΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ-ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
«ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ - ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΩΣ ΣΥΝΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ»**

Δείκτης Επιτυχίας:

Να αναπτύξουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις στο πλαίσιο της Λέσχης Ανάγνωσης στην τάξη.

Δείκτες Επαρκείας:

1. Επιλογή βιβλίων με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια με αξιοποίηση της σχολικής, δημοτικής ή άλλων βιβλιοθηκών.
2. Καθοδήγηση για μελέτη ενός ολοκληρωμένου λογοτεχνικού έργου
3. Ενθάρρυνση για εμπλοκή και συμμετοχή σε λογοτεχνικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λογοτεχνία.¹

Τι είναι η Λέσχη Ανάγνωσης;

«Λέσχη Ανάγνωσης ονομάζεται μια ομάδα ανθρώπων που έχουν συμφωνήσει να συναντιούνται σε τακτά διαστήματα και να συζητούν για βιβλία που αποφάσισαν να διαβάσουν από κοινού. Η Λέσχη Ανάγνωσης αποτελείται ουσιαστικά από μια παρέα, με κοινό παρανομαστή και επιδίωξη την ανάγνωση και τη συζήτηση. Αποσκοπεί στην καλλιέργεια της σχέσης με το διάβασμα».²

Επομένως, **βασικό γνώρισμα της Λέσχης Ανάγνωσης είναι το διάβασμα του ίδιου ή των ίδιων βιβλίων από μίαν ομάδα αναγνωστών, που ακολουθείται από συζήτηση και σχολιασμό της κοινής αναγνωστικής εμπειρίας.**

- Για τη Λέσχη Ανάγνωσης στο Γυμνάσιο μπορούν να διατεθούν από τον συνολικό διδακτικό χρόνο του μαθήματος της Λογοτεχνίας από έξι μέχρι οκτώ περίοδοι.
- Για τη Λέσχη Ανάγνωσης στη Β' και Γ' Λυκείου Προσανατολισμού - Εμβάθυνσης διατίθενται οι περίοδοι που σημειώνονται στον Προγραμματισμό.

Στάδια λειτουργίας της Λέσχης Ανάγνωσης στο σχολείο:

Α'. Επιλογή του βιβλίου

Σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό που διδάσκει λογοτεχνία, οι μαθητές και οι μαθήτριες της τάξης επιλέγουν ένα λογοτεχνικό βιβλίο που σχετίζεται με τη θεματική ενότητα που διδάσκονται στο Γυμνάσιο ή με την εκάστοτε γραμματολογική περίοδο που διδάσκονται στο Λύκειο (Λογοτεχνία

¹ Δείκτες επιτυχίας και επάρκειας για τη Λογοτεχνία στη Μέση Εκπαίδευση:

http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/programmata_spoudon.html.

² Βλ. Εθνικό Κέντρο Βιβλίου : <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cnode=165&cpage=NODE>

Προσανατολισμού-Εμβάθυνσης). Ενδέχεται να χωριστεί το τμήμα μέχρι και σε 3 ομάδες. Σε αυτή την περίπτωση, επιλέγονται έως τρία βιβλία (το επιλεγόμενο βιβλίο μπορεί να είναι πεζό, ποιητικό ή θεατρικό).

Η επιλογή θα πρέπει να γίνεται με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια, με αξιοποίηση της σχολικής, δημοτικής ή άλλων βιβλιοθηκών ή μπορεί να είναι επιλογή/πρόταση του εκπαιδευτικού ή ακόμα και επιλογή των μαθητών, από προσωπικά τους διαβάσματα (στην περίπτωση αυτή ο εκπαιδευτικός είναι σκόπιμο να ελέγξει τη λογοτεχνική αξία του προτεινόμενου βιβλίου). Επίσης, επιλογή βιβλίου μπορεί να γίνει και στη βάση μελέτης κριτικών για τα βιβλία, από έγκυρες ιστοσελίδες ή αλλού. Προτείνεται επίσης το βιβλίο να είναι σχετικά ευσύνοπτο, ώστε να ολοκληρώνεται η ανάγνωσή του σε εύλογο χρονικό διάστημα.



Β'. Η ανάγνωση και η παρουσίαση του βιβλίου

Η εργασία θα πρέπει να είναι ομαδική ώστε οι μαθητές να λειτουργούν ως **συναναγνώστες**, θα πρέπει δηλαδή να διασφαλίζεται ότι όλα τα μέλη της ομάδας θα διαβάσουν το ίδιο βιβλίο.

Ορισμένοι, δηλαδή, μαθητές-συναναγνώστες θα κληθούν να διαβάσουν και να παρουσιάσουν το βιβλίο τους κατά τη διάρκεια του πρώτου τετραμήνου και άλλοι κατά τη διάρκεια του δεύτερου. Έτσι, η λέσχη-εργαστήρι θα είναι ενεργή και ζωντανή σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Η όλη διαδικασία θα πρέπει να αρχίζει από το τέλος του Σεπτεμβρίου, ώστε να παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος στους μαθητές για την ανάγνωση. Εδώ να σημειωθεί πως για τη σύσταση των υποομάδων θα ληφθούν υπόψη τόσο οι επιλογές των ίδιων μαθητών και οι μεταξύ τους φιλίες, όσο και η διασφάλιση της μεικτής ετοιμότητας της κάθε ομάδας.

Οι μαθητές θα μπορούν να προμηθεύονται τα βιβλία από:

- τη βιβλιοθήκη του σχολείου
- τη βιβλιοθήκη του δήμου τους ή άλλη βιβλιοθήκη,
- την οικογενειακή βιβλιοθήκη, εφόσον αυτή υπάρχει.
- το διαδίκτυο

Προτείνεται, όποτε είναι εφικτό, το εργαστήρι να διεξάγεται στον χώρο της βιβλιοθήκης.

Κάθε ομάδα μαθητών διαβάζει το βιβλίο που έχει αναλάβει. Ο διδάσκων ελέγχει κατά καιρούς την πορεία ανάγνωσής τους, ώστε να βεβαιωθεί ότι αυτή προχωρά κανονικά.



Γ. Δημιουργικές δραστηριότητες

Αφού θα έχει προχωρήσει ή θα έχει ολοκληρωθεί η ανάγνωση, οι μαθητές μπορούν επίσης να ασχοληθούν με παρεμφερείς δραστηριότητες που απορρέουν από την οικείωση με το βιβλίο τους. Ενδεικτικά μπορούν να εντοπίσουν τραγούδια, βίντεο, κινηματογραφικές ταινίες, πίνακες και άλλα έργα τέχνης, ή σύγχρονες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης (π.χ. κόμικς, γκράφιτι κ.λπ.), που «συνομιλούν» με το συγκεκριμένο λογοτεχνικό έργο. Αυτά, θα αποτελέσουν και μέρος του υλικού που θα εντάξουν ακολούθως στην παρουσίασή τους.

Δ. Παρουσίαση

- Η παρουσίαση γίνεται σε διδακτική περίοδο ειδικά αφιερωμένη για τον σκοπό αυτό (ή και σε περισσότερες περιόδους, αν χρειαστεί).
- Οι μαθητές παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους το βιβλίο με όποιον τρόπο επιλέξουν: με αφήγηση, με powerpoint, με διάλογο κ.ά.
- Όσοι από τους μαθητές ανέλαβαν κάποια δημιουργική εργασία την παρουσιάζουν, επίσης, στους υπόλοιπους συμμαθητές τους.

Η ταυτότητα του βιβλίου καλό είναι να μοιράζεται συμπληρωμένη από την κάθε ομάδα στα υπόλοιπα παιδιά.

Η «ταυτότητα» του βιβλίου

Τίτλος:

Συγγραφέας:

Μεταφραστής:

Λογοτεχνικό γένος (ποίηση; πεζογραφία; θέατρο;)

Κειμενικό είδος (π.χ. ιστορικό μυθιστόρημα, ηθογραφικό διήγημα κλπ.)

Εκδοτικός οίκος:

Χρονολογία έκδοσης:

Βασικά στοιχεία παρουσίασης.

Υπάρχουν πολλοί πρωτότυποι και εναλλακτικοί τρόποι παρουσίασης λογοτεχνικών βιβλίων και προτείνεται να δοθεί ελευθερία τους στους μαθητές, σε συνεννόηση πάντα με τους διδάσκοντες, να επιλέξουν τον τρόπο παρουσίασης που τους αρέσει και που ταιριάζει στη δική τους ομάδα συναναγνωστών.

1. **Βιογραφικό σημείωμα συγγραφέα** (σύντομο, με έμφαση σε εκείνα τα στοιχεία της βιογραφίας του που «φωτίζουν» το συγκεκριμένο έργο).

2. **α. Υπόθεση έργου** (αδρομερώς, σε συσχετισμό, αν γίνεται, και με τον τίτλο του).

β. Τοποθέτηση του έργου στο κοινωνικοϊστορικό του πλαίσιο (όχι μόνο εκείνο «της δράσης», αλλά και της εποχής του συγγραφέα, εάν υπάρχει διαφορά-χρονική απόσταση, όπως λ.χ. στα «ιστορικά μυθιστορήματα»).

γ. Δρώντα πρόσωπα: περιγραφή πρωταγωνιστών-δευτεραγωνιστών. Καλό θα ήταν να δίνεται προσοχή και στον τρόπο που παρουσιάζονται π.χ. οι γυναίκες, τα παιδιά, οι «ξένοι», γενικά ομάδες που χαρακτηρίζονται ως κοινωνικά «υποτιμημένες»). Μπορεί ακόμα να εστιάσουν εμφαντικά μόνο στο κύριο πρόσωπο.



δ. Δράση / Πλοκή: χώρος, χρόνος, βασικά γεγονότα για την εξέλιξη της δράσης μέσα από αποσπάσματα του βιβλίου.

ε. Θεματικοί άξονες: Μπορούν να αξιοποιηθούν για διακειμενική προσέγγιση του λογοτεχνικού βιβλίου, σε σύγκριση με άλλα λογοτεχνικά κείμενα που διδάσκονται οι μαθητές στην ίδια τάξη.

στ. Αφηγηματικές τεχνικές: είδος αφήγησης (πρωτοπρόσωπη ή τριτοπρόσωπη/αφηγητής-παντογνώστης ή εσωτερική εστίαση / αφήγηση-μέσα-στην-αφήγηση (δηλ. «εγκιβωτισμένη»), εξέλιξη γεγονότων: γραμμική ή με «αναδρομές» και χρονικά άλματα, αφηγηματικοί τρόποι.



ζ. Υφολογικά γνωρίσματα: Λόγου χάρη, γλώσσα (δημοτική – καθαρεύουσα – διάλεκτος – αργκό), ρυθμός αφήγησης (γοργός – αργός – διακεκομμένος) και ανάλογα, υφολογικές επιλογές σε ποιητικά ή θεατρικά κείμενα.

Βασικό ερώτημα: Πετυχαίνει η μορφή να εκφράσει σωστά το περιεχόμενο (= τις ιδέες του συγγραφέα); Με ποιες μορφικές επιλογές εκ μέρους του συγγραφέα, εξασφαλίζεται η συμμετοχή του αναγνώστη;

Γενική αποτίμηση: *Θα πρότεινες το βιβλίο αυτό σε άλλους και γιατί;*

Αν το βιβλίο αφορά θεατρικό κείμενο, μπορούν να αξιοποιηθούν τα πιο πάνω ερωτήματα.

Αν το βιβλίο είναι ποιητικό, προτείνεται να δίνονται διαφοροποιημένα ερωτήματα:

Παρουσίαση ποιητικού βιβλίου – Ενδεικτικές ερωτήσεις:

1. Να αναφέρετε τους θεματικούς άξονες της ποιητικής συλλογής.
2. Να παρουσιάσετε 3-4 επιμέρους θέματα που σας ενδιαφέρουν.
3. Να σχολιάσετε τη γλώσσα και το ύφος της συλλογής.
4. Να εξηγήσετε γιατί επιλέξατε αυτό το βιβλίο.
5. Τι σας άρεσε σε αυτό το βιβλίο; Σε ποιους και γιατί θα το προτείνατε;
6. Να γράψετε μια σύντομη βιβλιοπαρουσίαση (15-20 γρ.).

Οι ομάδες συναγνωστών παρουσιάζουν το βιβλίο της επιλογής τους, με όποιον τρόπο θέλουν (με ή χωρίς χρήση τεχνολογίας), αφού προηγηθεί ατομική εργασία κάθε μαθητή/-τριας, με βάση τα προτεινόμενα ή άλλα ερωτήματα.

Προτεινόμενοι εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης

Ι. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

(Οι μαθητές-τριες επιλέγουν όποιον τρόπο παρουσίασης επιθυμούν).

1. Ομαδική εργασία

A. Δημιουργία εντύπου (π.χ. εφημερίδα), με συνεργασία όλων των μελών της Ομάδας: περιληπτικά η υπόθεση του βιβλίου που επέλεξαν, παρουσίαση των βασικών ηρώων του έργου, συνέντευξη με τον/ τη συγγραφέα (εάν είναι εφικτό), φανταστική συνέντευξη με τους ήρωες του βιβλίου, δημιουργία γελοιογραφίας, σκίτσου, ζωγραφιάς εμπνευσμένης από μια σκηνή που εντυπωσίασε, συγγραφή στίχων, βιβλιοκριτική.

B. Δραματοποίηση σκηνών από το βιβλίο

Μπορεί να επιλεγεί από τους μαθητές μία σκηνή από το βιβλίο που θεωρούν ενδιαφέρουσα, η οποία θα παρουσιαστεί στους συμμαθητές τους (μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη τους να οπτικογραφηθεί και να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου). Γίνεται καταμερισμός εργασιών στους μαθητές (διασκευή κειμένου, υπόδυση ρόλων, σκηνοθεσία, σκηνικά, ενδυματολόγος, μουσική επένδυση, κ.ά)

2. Ατομική εργασία

Ο κάθε μαθητής μπορεί να δουλέψει ατομικά και να παρουσιάσει δείγμα της δικής του δουλειάς, επιλέγοντας ορισμένες από τις πιο κάτω δραστηριότητες (σε έντυπη μορφή ή με τη χρήση της τεχνολογίας):

Παρουσίαση της υπόθεσης του βιβλίου, παρουσίαση των βασικών ηρώων του έργου, φανταστική συνέντευξη με τους ήρωες του βιβλίου, δημιουργία γελοιογραφίας, σκίτσου, ζωγραφιάς, τρισδιάστατης κατασκευής, γκράφιτι εμπνευσμένων από σκηνές που τους εντυπωσίασαν, βιβλιοκριτική, συνέντευξη από τον/ τη συγγραφέα και παρουσίαση του έργου του/ της (εάν υπάρχει η δυνατότητα), μουσική επένδυση στίχων (εάν οι μαθητές ασχολήθηκαν με ποιητική συλλογή ή εάν έγραψαν οι ίδιοι στίχους που εμπνεύστηκαν από το βιβλίο), κ.ά.

- Οι αξιόλογες εργασίες των μαθητών μπορούν να αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σχολείου ή σε ιστολόγιο που μπορεί να δημιουργηθεί γι' αυτό τον σκοπό.

ΙΙ. ΛΥΚΕΙΟ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ – ΕΜΒΑΘΥΝΣΗΣ

Μία εργασία τύπου project για το λογοτεχνικό βιβλίο που επέλεξε ο μαθητής/η μαθήτρια (για τη δομή της, βλ. πιο πάνω, σ. 4-5).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έκφραση-Έκθεση, *Ενιαίο Λύκειο*, β' τχ., ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006, 158-174

Ηλεκτρονική:

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου- ΕΚΕΒΙ

<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cnode=165&cpage=NODE>

και <http://www.philanagnosia.gr/index.php>

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου

<http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschi-anagnosis>

Δείκτες επιτυχίας και επάρκειας

http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/programmata_spondon.html

ΕΚΕΒΙ: φιλιαναγνωσία: [//www.philanagnosia.gr/index.php](http://www.philanagnosia.gr/index.php)

